

Európska environmentálna agentúra a aktivity Slovenskej republiky ako jej člena

Európska environmentálna agentúra

Európska environmentálna agentúra (EEA) je jednou z pätnástich špecializovaných agentúr Európskej únie a jedným z jej decentralizovaných orgánov. Zriadená bola v roku 1990 a sídli v dánskej Kodani. Súčasne s ňou vznikla aj Európska environmentálna informačná a monitorovacia sieť (EIONET), ktorej činnosť EEA koordinuje. Tvoria ju samotná EEA, špecializované Európske tematické centrá (ETC) a sieť takmer 1 500 odborníkov z 39 krajín a približne 400 národných inštitúcií. EEA má v súčasnosti 32 členských krajín a 7 spolupracujúcich krajín západného Balkánu. Cieľom EEA je podpora trvalo udržateľného rozvoja a dosiahnutie významného a merateľného zlepšenia životného prostredia Európy prostredníctvom poskytovania spoľahlivých a nezávislých informácií o životnom prostredí. Zároveň vyvíja scenáre, hodnotí politiku a zabezpečuje kvalitu údajov. Svoje služby poskytuje najmä členským a spolupracujúcim krajinám, Európskej komisii, Európskemu parlamentu a Európskej rade, ale aj laickej i odbornej verejnosti EÚ.

SR ako člen EEA

Slovenská republika sa oficiálne stala členom EEA 1. augusta 2001, kedy vstúpila do platnosti Zmluva medzi Európskym spoločenstvom a Slovenskou republikou o účasti Slovenskej republiky v EEA a EIONET. Priamym partnerom EEA a zároveň jej Národným ohniskovým bodom – National Focal Point (NFP) – za Slovensko sa stala, na základe poverenia Ministerstva životného prostredia SR (MŽP SR), SAŽP a bol vymenovaný zástupca SR do Riadiacej rady EEA (Management Board). Na účely zabezpečenia plnenia povinností, vyplývajúcich z členstva v EEA, bola vytvorená sieť PCP – hlavných kontaktných bodov (Primary Contact Points) a NRC – Národných referenčných centier (National Reference Centres). Tvoria ju špecialisti v rámci odborných organizácií príslušných rezortov. V súčasnosti má národná sieť EIONET SK 60 expertov zo 17 inštitúcií z rezortu MŽP SR aj mimo rezortu MŽP SR.

Zmeny vo vedení EEA

Výkonnou riaditeľkou EEA bola do 31. 5. 2013 profesorka Jacqueline McGlade, ktorá bola vo vedení EEA 10 rokov. V decembri 2012 zvolila Riadiaca rada členských krajín nového riaditeľa EEA – belgického profesora Hansa Bruyninckxa (na fotografii) – s nástupom výkonu od 1. 6. 2013.

Nová stratégia EEA

V marci 2013 začala EEA pripravovať novú stratégiu a viacročný pracovný plán na obdobie rokov 2014 – 2018. Jednotlivé strategické zámery boli sformulované na seminári, ktorý bol osobitne venovaný príprave novej stratégie. Seminár sa konal 19. 3. 2013 v Kodani a zúčastnili sa ho zástupcovia všetkých členských a spolupracujúcich krajín za účasti predstaviteľov Európskeho parlamentu, Európskej komisie, Vedeckej rady a iných relevantných štruktúr.

Vážení čitatelia,

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) pre vás pripravila prvé číslo Spravodajcu o činnosti Európskej environmentálnej agentúry (EEA) a aktivitách, ktoré zabezpečuje Slovenská republika ako jej plnoprávny člen. SAŽP koordinuje na národnej úrovni všetky aktivity vo vzťahu k EEA a plní funkciu Národného ohniskového bodu. Veríme, že náš Spravodajca vás zaujme a informácie a odkazy v ňom obsiahnuté budú pre vás prínosom.

Národný ohniskový bod pre EEA, SAŽP

Národní experti pre EEA

EEA pravidelne distribuuje informácie o voľných pracovných ponukách pre vybrané oblasti. Forma ponúk je rôzna. V marci 2013 vyšla výzva na 11 národných expertov v špecificky zameraných oblastiach a informácia bola distribuovaná na členov národnej siete EIONET SK ako aj iné odborné organizácie. Z tejto ponuky bola obsadená pozícia na post odborníka pre oblasť Ekosystémové hodnotenie pracovníkom zo SAŽP, ktorý bude v nasledujúcom období pôsobiť ako národný expert SR v EEA.

ZELENÉ TIPY

Bud'te v pohybe!

Namiesto jazdy automobilom chod'te pešo, na bicykli, autobusom alebo metrom. Udržite sa v dobrej kondícii a navyše pomôžete obmedziť dopravu, znečistenie ovzdušia, hluk a počet nehôd.

Likvidujte, nevylievajte!

Všetko, čo sa vyleje do odpadu, výlevky alebo záchodu skončí v riekach alebo v mori! Kvapaliny, ako sú oleje a tuky alebo nebezpečné materiály (napríklad riedidlá na farby a zvyšné farby), by sa nikdy nemali vypúšťať do kanalizácie. Namiesto toho by sa mali odložiť do osobitnej škatule a zneškodniť spolu s ostatným odpadom. Nechajte ich v pôvodnom obale, aby nedošlo k prípadnej chemickej reakcii. Budú sa dať ľahšie rozpoznať pri zbere odpadu. Ak je to možné, odneste ich na zberné miesto.

Domáce záhrady môžu zásadne prispieť k biodiverzite v mestách a veľkomestách!

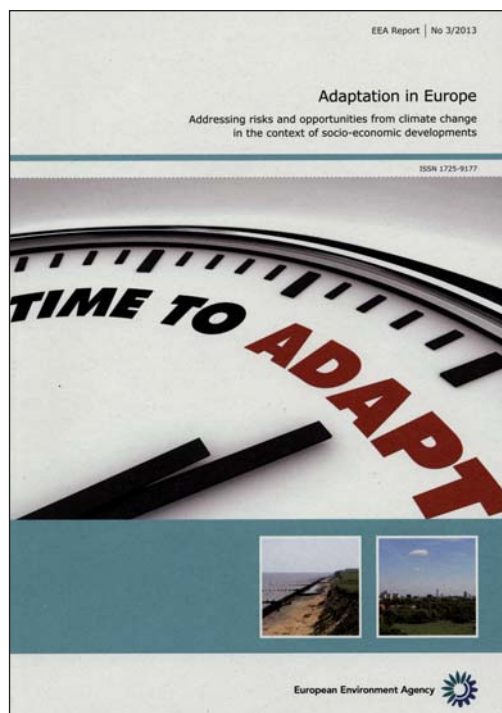
Poskytujú úkryt, potravu a prepravné trasy pre voľne žijúce živočíchy vrátane ježkov, jazvecov, vtákov a motýľov. Ak máte záhradu, pomôžte zlepšiť biodiverzitu tým, že vysadíte dreviny, ktoré majú bobuľovité plody, a kvitnúce rastliny. Jarabina, vtáčnica a púpava môžu okrem iného slúžiť aj ako potrava a úkryt pre rozličný hmyz.

Ste smädný?

Nalejte do krčahu vodu a dajte ho do chladničky, aby ste vždy, keď budete mať chuť na pohár studenej vody, nemuseli čakať, kým z vodovodu začne tiecť studená voda.

Produkty EEA

EEA poskytuje široký rozsah hodnotení, analyzuje stav a trendy v oblasti životného prostredia ako aj hospodárske a sociálne tlaky. Vyvíja scenáre, hodnotí politiku a zabezpečuje kvalitu údajov. Okrem toho EEA prostredníctvom svojej siete EIONET zbiera a analyzuje environmentálne údaje od členských krajín, ich európskych partnerov a medzinárodných organizácií. K produktom EEA patria 5-ročné správy o stave životného prostredia (SOER), tematické a technické správy, prehľady informácií, správy a informačné služby na webe, mapové služby (napr. Eye on Earth), multimediálne a interaktívne webové produkty v oblasti vzdelávania. EEA zabezpečuje odborné poradenstvo tvorcom politik, konferencie, semináre, návštevy krajín, informačné systémy, siete a komunikačné služby pre verejnosť.

„Adaptácia je o nových spôsoboch myslenia. Zaoberá sa rizikami, hazardom, neistotami a komplexnosťou. Vyžaduje si, aby Európania spolupracovali, a aby sa navzájom od seba učili. Proces adaptácie si bude vyžadovať dlhodobé transformácie, potrebné na udržanie nášho blahobytu pred klimatickými zmenami.“

Jacqueline McGlade

Podľa najnovšej správy EEA vinári v Európe budú musieť v dôsledku otepľovania zmeniť odrody

viníča alebo zmeniť lokality, na ktorých pestovali doteraz. Je to len jeden z príkladov, ako sa ekonomika a spoločnosť potrebujú prispôbiť klimatickým zmenám. Správa EEA Adaptácia v Európe poukazuje na politické nástroje a iné opatrenia, ktoré boli prijaté na úrovni EÚ a jej členských krajín. Polovica členských štátov má vypracované plány na adaptáciu a niektoré krajiny už začali aj s implementáciou a prístupili ku konkrétnym krokom. Európa sa musí prispôbiť klimatickým zmenám koherentným spôsobom. Opatrenia musia byť obsiahnuté v EÚ a aj v národných politikách. Neexistuje jednotný prístup pre všetky krajiny. Prispôbenie klimatickým zmenám musí korešpondovať s národnými a lokálnymi podmienkami. Správa poukazuje na vhodnú kombináciu rôznych opatrení – tzv. „sivých opatrení“ – technické a inžinierske projekty – v súčinnosti so „zelenými ekosystémovo založenými“ opatreniami, vychádzajúcimi z prírody, a „mäkkými“ politickými opatreniami, ktoré menia vládne procesy.

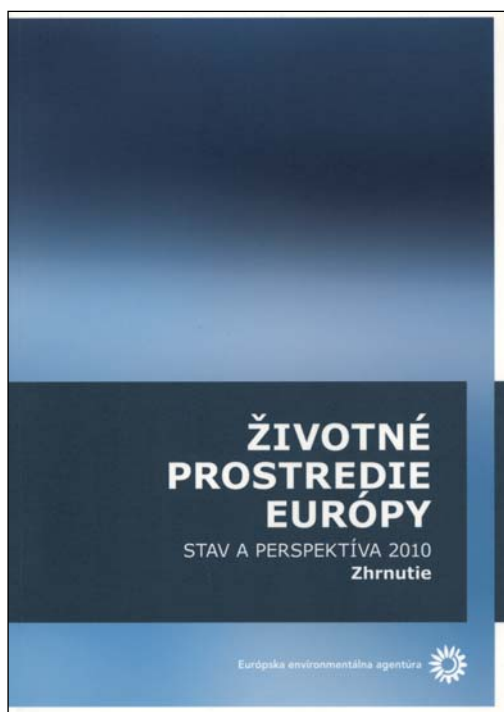
SOER 2015

Európska environmentálna agentúra začala prípravu svojho kľúčového produktu – Správy o stave životného prostredia v Európe 2015 (SOER 2015). Správa je pripravovaná v päťročných cykloch. Publikovanie ďalšej správy s názvom European Environment: State and Outlook 2015 je plánované na začiatok roka 2015. V správe tohto typu sa uvádza súbor hodnotení súčasného stavu životného prostredia v Európe, jeho pravdepodobný stav v budúcnosti, čo sa robí a čo by sa malo urobiť na jeho zlepšenie, ako by mohol globálny vývoj ovplyvniť budúce trendy. Ako pri predošlých správach, hlavným cieľom správy je poskytnúť politikom a širokej verejnosti spoľahlivé, legitímne, relevantné a prístupné hodnotenie stavu životného prostredia Európy, založené na neustranných, spoľahlivých a porovnateľných environmentálnych informáciách.

SOER 2015 bude pozostávať z piatich základných častí:

1. Časť A : Hodnotenie životného prostredia Európy v globálnom kontexte

2. Časť B: Tematické hodnotenie životného prostredia a informácie na európskej úrovni
3. Časť C: Hodnotenie životného prostredia na úrovni jednotlivých krajín
4. Syntéza – sumárne hodnotenie kľúčových zmien, prierezových tém, odozvy na implementáciu politík, sumárne závery
5. SOER 2015 Online – interaktívna platforma všetkých výstupov a častí správy, dopĺňujúcich grafov, interaktívnych máp a porovnaní

Správa je určená pre rôzne cieľové skupiny, od tvorcov politík na najvyššej európskej úrovni až po širokú verejnosť a školy. Každá časť má svoju prioritnú cieľovú skupinu.

SOER 2015 budú dopĺňať pravidelné tematické indikátorové hodnotiace správy (2012, 2013, 2014) a ďalšie sprievodné aktivity a materiály EEA, napr. Signály 2015, plagáty, prezentácie cez sociálne siete, tlačové konferencie a iné audiovizuálne produkty.

Za Slovensko bude práce na správe koordinovať SAŽP.

Konferencia Eye on Earth v Dubline

„Zdieľanie je všetko“

V marci 2013 sa v írskom Dubline konala 1. užívateľská konferencia aplikácie Eye on Earth (EoE). EoE predstavuje jednu z mnohých iniciatív EEA, založenú na princípoch zdieľania environmentálnych informácií pre Európu. Hlavným cieľom je zdokonalenie zberu, výmeny a využitia dát podľa princípov: narábať s informáciami zo zaručených zdrojov, využívanie open software štandardov pre zdieľanie informácií, redukovanie zdrojov potrebných na tvorbu produktov, využívanie moderných technológií a princípu „raz vytvor – viackrát použi“. Eye on Earth je globálna verejná sieť zbierania a vytvárania environmentálnych dát a informácií v prostredí online cez interaktívne mapové vizualizácie. Služi pre environmentálne organizácie, orgány štátnej správy, vrátane tvorcov politík, GIS odborníkov, verejnosť aj krízových pracovníkov. Poslaním EoE je vytvoriť zdravšie životné prostredie a trvalo udržateľnú budúcnosť prostredníctvom zdieľania informácií a tak zlepšiť chápanie spoločnosti, ako životné prostredie ovplyvňuje naše bytie, ekonomiku a prispieť k novým riešeniam na národnej aj globálnej úrovni.

Na konferencii boli prezentované hlavné funkcie a možnosti aplikácie, ktoré užívateľ môže využívať.

1. Využívanie interaktívnych máp, ktoré vytvorili iní užívatelia a objavovanie nových spôsobov pohľadu na environment.
2. Prispievať vlastnými environmentálnymi pozorovaniami alebo dátami, zdieľať tieto príspevky a tak prispievať k rozširovaniu vedomostnej základne.
3. Vytvárať vlastné užívateľské mapy a zdieľať ich s vybranými záujmovými skupinami užívateľov alebo so všetkými.

EoE predstavuje modernú aplikáciu, ktorú vytvorilo silné partnerstvo EEA, ESRI a Microsoft a spája sa v nej kombinácia prístupu k verejným environmentálnym dátam s aktívnym zapojením verejnosti.

Mitingy:

- 25. – 26. 2. 2013 – workshop o modelovaní v odpadoch v politickom kontexte, Kodaň
- 4. 3 – 7. 3. 2013 – Eye on Earth užívateľská konferencia, NFP miting, Dublin
- 19. – 20. 3. 2013 – seminár Riadiacej rady a zasadnutie Riadiacej rady EEA, Kodaň
- 10. – 11. 4. 2013 – Monitoring matters – workshop o terestrickom monitoringu, Kodaň
- 22. – 23. 4. 2013 – NRC miting o stave životného prostredia, Kodaň
- 13. – 15. 5. 2013 – miting o vzdušných emisiách, Istanbul
- 24. 5. 2013 – NRC miting Doprava a životné prostredie, Kodaň
- 30. – 31. 5. 2013 – NRC miting o výhľadových informáciách a scenároch, Berlín
- 5. – 6. 6. 2013 – NFP miting, Kodaň
- 17. – 18. 6. 2013 – NRC miting o výhľadových informáciách a scenároch (FLIS) Blossom workshop, Kodaň
- 19. – 20. 6. 2013 – FLIS služby, Kodaň
- 19. – 20. 6. 2013 – workshop o klimatických zmenách, dopadoch a zraniteľnosti, Kodaň
- 26. 6. 2013 – zasadnutie Riadiacej rady EEA, Kodaň

Signály 2013 Každým nádychom

EEA vydáva Signály každý rok a uvádza v nich stručné príbehy, týkajúce sa problematiky, ktorá stojí v centre záujmu diskusií v oblasti environmentálnej politiky a širokej verejnosti. Rok 2013 je „Rok ovzdušia“.

Zlepšovanie kvality ovzdušia v Európe: Signály 2013 sa sústreďujú na ovzdušie v Európe. Publikácia opisuje zdroje znečistenia, vznik vzdušných polutantov, ich vplyv na ľudské zdravie a životné prostredie. Dočítate sa v nej o informáciách, ktoré máme o ovzduší a ako je ochrana ovzdušia zabezpečená na politickej a legislatívnej úrovni.

EEA a Envirofilm

EEA podporila prípravu a priebeh medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm 2013, ktorý sa konal v dňoch 3. – 8. júna 2013 v Banskej Bystrici a ďalších ôsmich festivalových mestách –

Banskej Štiavnici, Kremnici, Krupine, Košiciach, Poltári, Skalici, Zvolene a v Bratislave. Vyhlasovateľom a odborným garantom festivalu je Ministerstvo životného prostredia SR, hlavným organizátorom SAŽP. Počas Envirofilmu sa

konalo viacero sprievodných podujatí, na ktorých sa premietali filmy z produkcie EEA: GENERATION 92, poukazujúce na cestu z globálnej krízy, ktorou je udržateľné hospodárstvo, a Planéta: Čas na zmenu – priekopnícky dokument, zameraný na nadmernú spotrebu prírodných zdrojov. V Múzeu SNP v Banskej Bystrici bola inštalovaná výstava EEA s názvom IMAGINE AIR. Neoddeliteľnou súčasťou Envirofilmu je

už 18 rokov medzinárodná súťaž výtvarnej tvorivosti detí a mládeže Zelený svet. EEA venovala do súťaže vecné ceny, ktoré boli slávnostne odovzdané počas vyhlásenia výsledkov súťaže Zelený svet 2013 v prvý deň konania festivalu.

Cenu Európskej environmentálnej agentúry v súťaži Zelený svet získala Tatiana Záhumenská za svoju prácu Pohľad z okna. Cenu prevzala za Tatianu Záhumenskú jej pani učiteľka Karin Janžová z výtvarného odboru Základnej umeleckej školy v Partizánskom.

Chcete sa niečo opýtať EEA? Napíšte na EEA, fórum pre verejnosť:

<http://community.eea.europa.eu>.

Viac informácií na: nfpsk@sazp.sk

KONTAKT

Mgr. Katarína Kosková
Slovenská agentúra životného prostredia
Tajovského 28
975 90 Banská Bystrica
E-mail: katarina.koskova@sazp.sk
Tel.: +421 +48 437 41 84

Užitočné linky:

- stránka EEA
<http://www.eea.europa.eu/>
- stránka SAŽP
<http://www.sazp.sk>
- EIONET
<http://www.eionet.europa.eu/>
- Eye on Earth
<http://www.eyeonearth.org/>
- Európske tematické centrá
<http://www.eionet.europa.eu/topics>
- EEA fórum pre verejnosť
<http://community.eea.europa.eu/>
- Produkty EEA
<http://www.eea.europa.eu/sk/products>
- Publikácie EEA
<http://www.eea.europa.eu/sk/publications>